

การค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้น : ศึกษาแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ว่าด้วยเหตุอันควรเชื่อ

กฤษณะ สราญบุรุษ*
รองศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันทน์**

บทคัดย่อ

การค้นในที่รโหฐานเป็นกรณีที่กฎหมายได้มอบอำนาจแก่เจ้าพนักงานให้สามารถเข้าไปในเคหสถานของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองไว้ ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าพนักงานสามารถเข้าไปแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดซึ่งอาจถูกชุกซ่อนไว้ภายในที่รโหฐานนั้น โดยกฎหมายที่ให้อำนาจดังกล่าว จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการไว้อย่างเคร่งครัด โดยจะต้องขอหมายค้นจากศาลเสียก่อนจึงจะสามารถดำเนินการได้ แต่ก็มีบางกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่เจ้าพนักงานไม่อาจไปขอหมายค้นจากศาลได้ในขณะนั้น เนื่องจากหากรอหมายค้นจากศาลอาจทำให้พยานหลักฐานที่สำคัญถูกเคลื่อนย้าย หรือถูกทำลายลงไปเสียก่อนได้ กฎหมายจึงได้กำหนดข้อยกเว้นให้เจ้าพนักงานสามารถดำเนินการตรวจค้นในที่รโหฐานได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นจากศาล ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 โดยเฉพาะในอนุมาตรา 4 ซึ่งได้กำหนดให้เจ้าพนักงานสามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาถึงเหตุที่จะดำเนินการตรวจค้นในที่รโหฐานโดยไม่ต้องมีหมายค้นจากศาลในกรณีที่มีพยานหลักฐานอันสมควรว่าสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในที่รโหฐานนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเนื่องจากการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือถูกทำลายเสียก่อน

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาถึง “เหตุอันควรเชื่อ” เนื่องจากการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ สิ่งของนั้นอาจจะถูกโยกย้ายหรือถูกทำลายเสียก่อน ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายได้ให้ดุลพินิจแก่เจ้าพนักงานไว้อย่างกว้างขวางที่สุด จึงเป็นช่องว่างให้เจ้าพนักงานอาจใช้ดุลพินิจโดยมิชอบในการดำเนินการตรวจค้นในที่รโหฐานของประชาชนโดยไม่มีหมายค้น อันเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน นอกจากนี้แล้วในการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานในการพิจารณาถึงเหตุที่จะค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นโดยสุจริตแล้ว แต่อาจจะสอดคล้องกับความเห็นของศาล ดังนั้นเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตรวจค้นในที่รโหฐานขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาล ศาลกลับพิจารณาว่าเป็นการ

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ใช้ดุลพินิจค้นในที่รโหฐานโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และส่งผลต่อการรับฟังพยานหลักฐานของศาล อีกทั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการตรวจค้นก็อาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีได้เช่นเดียวกัน

ดังนั้น ข้อเท็จจริงอย่างไรที่จะเป็นเหตุสนับสนุนให้เจ้าพนักงานสามารถดำเนินการตรวจค้นในที่รโหฐานได้โดยไม่มีหมายค้นนั้น จึงไม่ใช่เป็นเรื่องการใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจของเจ้าพนักงานแต่ละคน หากแต่ต้องมีกรอบในการใช้ดุลพินิจหรือมีมาตรฐานในการพิสูจน์ถึงเหตุอันควรเชื่อที่เป็นรูปธรรม โดยจากการศึกษาแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้อ้างอิงไว้เกี่ยวกับเรื่องการใช้ดุลพินิจพิจารณาถึงเหตุอันควรเชื่อเพื่อค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นและจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ซึ่งได้วางหลักเป็นบรรทัดฐานไว้สำหรับกรณีการค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้น พบว่าเจ้าพนักงานจะต้องพิจารณาจากความร้ายแรงของความผิด จากลักษณะของพยานหลักฐานที่คาดว่าจะพบในที่รโหฐานนั้นว่ามีขนาดใหญ่หรือมีขนาดเล็ก จากความสะดวกในการเดินทางไปขอหมายค้นจากศาล จากช่วงเวลาที่เกิดการกระทำความผิด จากลักษณะหรือสภาพของที่รโหฐานที่จะทำการตรวจค้น และจากพฤติการณ์ของผู้ต้องหาว่าได้ล่วงรู้แล้วหรือไม่ว่าเจ้าพนักงานได้ตรวจพบการกระทำความผิดของพวกเขาแล้ว เป็นต้น ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่าควรมีการนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมากำหนดเป็นระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้น เพื่อให้เจ้าพนักงานได้ใช้ยึดถือเป็นแนวทางในการใช้ดุลพินิจพิจารณาถึงเหตุอันควรเชื่อ ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันมิให้เจ้าพนักงานใช้ดุลพินิจโดยลำพังเกินขอบเขตของกฎหมาย ซึ่งจะไปกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร

1. บทนำ

สิทธิของบุคคลไม่ว่าจะเป็นสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว สิทธิในทรัพย์สิน หรือสิทธิในเคหสถาน ต่างเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ บุคคลใดจะล่วงละเมิดโดยไม่มีความหมายให้อำนาจไว้มิได้ อย่างไรก็ตามสิทธิดังกล่าวก็ไม่ใช้สิทธิเด็ดขาดถึงขนาดที่จะไม่อาจกำหนดข้อยกเว้นได้ ประเทศต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่กำหนดสิทธิเพื่อให้การคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของบุคคลในเคหสถานไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายของตน แต่ก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์และข้อยกเว้นไว้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและเพื่อประโยชน์สาธารณะ

หนึ่งในข้อยกเว้นที่สำคัญที่รัฐสามารถเข้าไปดำเนินการอันเป็นการกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนได้ นั่นก็คือการค้นในที่รโหฐาน ซึ่งถือเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวและสิทธิในเคหสถานของบุคคล ทั้งนี้ก็เพื่อให้เจ้าพนักงานสามารถเข้าไปแสวงหาพยานหลักฐานจากตัวบุคคล หรือจากเคหสถานของประชาชนได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานเข้าไปค้นในที่รโหฐานของประชาชนได้ จึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการไว้อย่างเคร่งครัดโดยจะต้องมีการขอหมายค้นจากศาล

เสียก่อนจึงจะทำการตรวจค้นในที่รโหฐานได้ แต่ในบางกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน กฎหมายก็ได้กำหนดข้อยกเว้นหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้เช่นเดียวกัน โดยให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจสามารถดำเนินการตรวจค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นจากศาลเสียก่อน ก็สามารถทำการตรวจค้นในที่รโหฐานได้ แต่จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจสามารถทำการค้นในที่รโหฐานได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นจากศาลไว้ถึง 5 ประการ แต่หลักเกณฑ์ที่สำคัญคือกรณีที่บัญญัติไว้ในอนุมาตรา 4 ซึ่งได้กำหนดให้เจ้าพนักงานสามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาถึงเหตุที่จะดำเนินการตรวจค้นในที่รโหฐานโดยไม่ต้องมีหมายค้นจากศาลในกรณีที่พยานหลักฐานอันสมควรว่าสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในที่รโหฐานนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเนื่องจากการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือถูกทำลายเสียก่อน

จะเห็นได้ว่าการค้นโดยไม่มีหมายค้นตามบทบัญญัติดังกล่าว ประกอบด้วยเงื่อนไขที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ เงื่อนไขในเรื่องพยานหลักฐานหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในที่รโหฐานนั้น และเงื่อนไขที่เกี่ยวกับความล่าช้าหรือความไม่สะดวกในการนำหมายค้นจากศาลมาได้ในขณะนั้น เพราะหากรอหมายค้นจากศาลอาจจะทำให้สิ่งของหรือพยานหลักฐานนั้นถูกโยกย้ายหรือถูกทำลายเสียก่อน ซึ่งเงื่อนไขข้อที่สองนี้กฎหมายได้กำหนดให้เจ้าพนักงานเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาถึงเหตุอันควรเชื่อดังกล่าว จึงมีปัญหาในทางปฏิบัติกล่าวคืออาจเป็นช่องว่างให้เจ้าพนักงานใช้ดุลพินิจในการพิจารณาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ หรือในบางกรณีที่เจ้าพนักงานได้ใช้ดุลพินิจของตนในการพิจารณาถึงเหตุอันควรเชื่อดังกล่าวโดยสุจริตแล้ว แต่กลับไม่สอดคล้องกับความเห็นของศาล ทำให้บ่อยครั้งเมื่อมีปัญหาที่เกี่ยวกับการค้นในที่รโหฐานขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาล ศาลได้วินิจฉัยว่าการค้นในที่รโหฐานของเจ้าพนักงานเป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะมีผลต่อการรับฟังพยานหลักฐานของศาลและอาจทำให้เจ้าพนักงานถูกฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาลได้

ดังนั้นการพิจารณาว่าข้อเท็จจริงอย่างไรเป็นเหตุสนับสนุนให้เจ้าพนักงานสามารถทำการตรวจค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นนั้น จึงไม่ใช่เป็นเรื่องตามอำเภอใจของพนักงานเจ้าหน้าที่แต่ละคน หากแต่ต้องมีการกำหนดกรอบในการใช้ดุลพินิจหรือมีมาตรฐานในการพิสูจน์ถึงเหตุอันควรเชื่อถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการค้นนั้น ๆ ด้วย จึงเป็นข้อที่น่าพิจารณาว่าเหตุอันควรเชื่อที่กฎหมายกำหนดไว้นั้น มีหลักเกณฑ์หรือมีบรรทัดฐานในการพิจารณาเพียงใด ทั้งนี้ก็เพื่อให้ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้เจ้าพนักงานสามารถนำไปเป็นกรอบเพื่อยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติประกอบการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาถึงเหตุอันควรเชื่อเพื่อให้สามารถทำการตรวจค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นได้อย่างเหมาะสมถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และไม่ไปกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร อีกทั้งยังเป็นการป้องกันมิให้เจ้าพนักงาน

ได้ใช้ดุลพินิจโดยอิสระมากเกินไปจนสมควร ซึ่งหากเจ้าพนักงานฝ่าฝืนใช้อำนาจปฏิบัตินอกเหนือขอบเขตที่กำหนดไว้โดยไม่มีเหตุอันสมควรเจ้าพนักงานก็ต้องถูกลงโทษทางกฎหมายต่อไป

2. ทฤษฎีและหลักกฎหมายเกี่ยวกับการค้นในที่รโหฐาน

การค้นเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการสืบสวนและสอบสวนตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยการสืบสวนเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน คดีอาญาจะเริ่มต้นด้วยการสืบสวนก่อน แต่เมื่อเริ่มทำการสอบสวนแล้วไม่ได้หมายความว่า การสืบสวนจะยุติลง เนื่องจากเพื่อให้การสอบสวนถูกต้องจะต้องทำการสืบสวนข้อเท็จจริงและหลักฐานเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิดอยู่เสมอ ซึ่งในต่างประเทศนั้น ไม่ปรากฏว่าแยกการสืบสวนออกจากการสอบสวนเช่นกฎหมายไทย โดยการสอบสวนประกอบด้วย การรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งได้แก่ พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ

การค้นและยึดในที่รโหฐาน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสืบสวนและสอบสวนที่มีความสำคัญ เพราะเป็นขั้นตอนของการนำตัวผู้กระทำความผิดตลอดจนพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่มีการกล่าวหาแล้ว เข้าสู่คดี และในหลาย ๆ กรณีเป็นการนำเจ้าหน้าที่ไปพบผู้ร่วมกระทำความผิดหรือพยานหลักฐานในการกระทำความผิดที่ต่อเนื่องกับการกระทำนั้น รวมถึงการกระทำความผิดอื่น เนื่องจากที่รโหฐานเป็นสถานที่ซึ่งมิใช่สถานที่สาธารณะที่บุคคลใดจะเข้าไปได้โดยพลการ ดังนั้น ที่รโหฐานจึงมักถูกใช้เป็นที่แอบซ่อน อำพรางตัวบุคคลหรือพยานหลักฐานในการกระทำความผิดอยู่เสมอ

การค้นนอกจากจะมุ่งประโยชน์โดยตรงต่อรัฐในการคุ้มครองสังคม และการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด ผ่านการแสวงหาพยานหลักฐานและผู้กระทำความผิดเพื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแล้ว ยังเกิดประโยชน์โดยตรงต่อประชาชนในการค้นหาคำบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลืออีกด้วย เพราะการค้นประกอบด้วยเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ 2 ประการ กล่าวคือ

1. เพื่อพบบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด หรือผู้ที่ตกอยู่ในอันตรายหรือต้องการความช่วยเหลือ จากที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่า ที่รโหฐานเป็นสถานที่ที่บุคคลมีอำนาจหวงกันไม่ให้คนอื่นเข้ามาบริเวณการอยู่ในสถานที่นั้นโดยลำพัง ในกรณีที่ต้องการตัวบุคคลที่ต้องหาว่ากระทำความผิดซึ่งหลบซ่อนอยู่ในที่รโหฐาน ย่อมเป็นไปได้ที่จะให้เจ้าพนักงานใช้แต่เพียงวิธีการควบคุมพื้นที่อยู่ภายนอกสถานที่นั้นเพื่อรอให้บุคคลดังกล่าวออกมา การใช้มาตรการบังคับค้นสถานที่ย่อมมีความจำเป็นอยู่ในตัว เช่นเดียวกับกรณีที่กำลังมีการกระทำละเมิดต่อกฎหมายซึ่งเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอยู่ในที่รโหฐานนั้น หากไม่มีการเข้าช่วยเหลือโดยทันทีทันใดด้วยการใช้กำลังบังคับเข้าตรวจค้นแล้ว การช่วยเหลือย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้เลย

2. เพื่อพบและยึดสิ่งของ ซึ่งอาจเป็นของที่มีไว้เป็นความผิด ได้มาโดยการกระทำความผิด ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด รวมถึงสิ่งของที่เป็นพยานหลักฐานในการกระทำความผิด ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้สิ่งของใดที่บุคคลมีไว้เป็นความผิด เช่น ความผิดฐานครอบครองสื่อลามกเด็ก หากผู้ครอบครองรู้ถึงความผิดนั้นแล้วไม่ทำลายเสียเอง บุคคลนั้นย่อมเจตนาครอบครองทรัพย์สินนั้นต่อไปโดยซุกซ่อนไว้ในสถานที่ที่ผู้อื่นไม่อาจพบเห็น การทำให้ทรัพย์สินนั้นออกมาจากการครอบครองของบุคคลดังกล่าวเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนดห้ามการครอบครองทรัพย์สินนั้น ย่อมไม่มีหนทางอื่นใดนอกเสียจากการเข้าค้นในที่รโหฐานเพื่อยึดเอาทรัพย์สินนั้นมา

ในขณะเดียวกัน หากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งของที่ได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิดหรือเป็นพยานหลักฐานในความผิดนั้น หากอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดเอง บุคคลดังกล่าวย่อมซุกซ่อนหรือเตรียมทำลายทรัพย์สินนั้นเพื่อปกปิดความผิด การจะแสวงหาสิ่งของนั้นมาใช้ในการดำเนินคดีและได้มาทันท่วงทีก่อนที่จะมีการโยกย้าย ทำลายทรัพย์สินนั้น จำเป็นต้องใช้มาตรการค้นในที่รโหฐานซึ่งหลายกรณีต้องเป็นการเข้าค้นโดยฉุกฉิน ยิ่งคดีนั้นเป็นคดีอุกฉกรรจ์ คดีที่มีความร้ายแรง หรือของกลางมีราคาสูง มีปริมาณจำนวนมากแล้ว ทรัพย์สินนั้นย่อมถูกปิดบังซ่อนเร้นเป็นอย่างดี ยากแก่การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจากที่อื่นโดยที่ไม่มีการเข้าไปในที่รโหฐานที่ผู้นั้นอยู่ ซึ่งผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดย่อมไม่ยินยอมให้เจ้าพนักงานเข้าไปตรวจค้นหาพยานหลักฐานแต่โดยดี

ดังนั้น แม้ว่าการค้นในที่รโหฐานจะเป็นการใช้อำนาจเหนือสิทธิและเสรีภาพในความเป็นส่วนตัวของบุคคล อีกทั้งการค้นในที่รโหฐานเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งอาจเป็นการกระทำต่อบุคคลทั่วไป แม้จะมีผู้ใช้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด แต่ก็เป็นการกระบวนกรที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง และเพื่อมิให้การค้นในที่รโหฐานเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในความเป็นส่วนตัวในสาระสำคัญจนเกินจำเป็น กฎหมายจึงต้องกำหนดให้รัฐเท่านั้นเป็นผู้ใช้อำนาจค้น ราษฎรด้วยตนเองแม้จะเป็นผู้เสียหาย ก็ไม่มีอำนาจค้นในที่รโหฐานได้ และเจ้าหน้าที่ที่จะทำการค้นได้ต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ กล่าวคือ เป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่สืบสวน สอบสวนการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะอื่นๆ ซึ่งหากการค้นในที่รโหฐานได้กระทำภายใต้กรอบอำนาจที่กฎหมายบัญญัติแล้ว ผลเสียที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจรัฐในการค้นในที่รโหฐานย่อมน้อยกว่าประโยชน์ที่ผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยาความเสียหายและสมาชิกในสังคมจะได้รับความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในสังคม

2.1 หลักเกณฑ์การค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้น

แม้ว่าโดยหลักการค้นในที่รโหฐานจะกระทำได้อต่อเมื่อมีหมายค้นที่ออกโดยองค์กรผู้มีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดก็ตาม แต่ในหลายๆ ประเทศก็ได้ยอมรับการใช้อำนาจรัฐเพื่อค้น

สถานที่โดยไม่มีหมายค้นได้ในกรณีที่ถูกหมายกำหนดยกเว้นไว้เป็นการเฉพาะ เช่นที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 โดยกำหนดให้เจ้าพนักงานสามารถค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

(1) เมื่อมีเสียงร้องไห้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน หรือมีเสียงหรือพฤติกรรมอื่นใดอันแสดงได้ว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่รโหฐานนั้น

(2) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่รโหฐาน

(3) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น

(4) เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดหรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในที่รโหฐานนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าการค้นโดยไม่มีหมายค้นในกรณีนี้เป็นการกำหนดให้อำนาจค้นที่รโหฐานโดยไม่มี

หมายค้น เมื่อประกอบด้วยข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขของอำนาจ 2 ประการ คือ

1. มีพยานหลักฐานตามสมควรว่า มีสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิด ได้ซ่อนหรืออยู่ในที่รโหฐานนั้น คำว่า “เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควร” จะต้องปรากฏพยานหลักฐานตามสมควรก่อนว่าสิ่งของที่จะค้นน่าจะอยู่ในที่รโหฐานนั้น ไม่ใช่เพียงแค่สงสัยก็มีอำนาจเข้าค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล

2. มีเหตุอันควรเชื่อว่าการค้น เนื่องจากเหตุอันควรเชื่อว่าการค้น เนื่องจากเหตุอันควรเชื่อว่าการค้น เนื่องจากเหตุอันควรเชื่อว่าการค้น เนื่องจากเหตุอันควรเชื่อว่าการค้น เนื่องจากเหตุอันควรเชื่อว่าการค้น

จะเห็นได้ว่าการใช้ถ้อยคำ คำว่า “มีเหตุอันควรเชื่อ” ทั้งนี้เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการค้นในกรณีนี้ เป็นการป้องกันการโยกย้ายทำลายพยานหลักฐาน ซึ่งโดยทั่วไปเหตุได้เกิดขึ้นในที่รโหฐานโดยไม่มีพฤติกรรมที่ชัดเจนที่จะทำให้เจ้าพนักงานรู้ว่าเหตุที่ทำให้มีอำนาจค้นได้เกิดขึ้นแล้วหรือไม่ จึงแตกต่างจากกรณีอื่น ๆ ที่มักจะมีเสียงให้ได้ยิน เช่นเสียงร้องไห้ช่วยหรือเสียงปืน หรือกรณีการตามจับบุคคล ซึ่งเจ้าพนักงานเห็นอยู่ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า การใช้อำนาจตามอนุมาตรา 4 นี้จึงมีความจำเป็นที่เจ้าพนักงานจะต้องใช้ดุลพินิจอย่างมาก ซึ่งการกำหนดเพียงแต่ให้เจ้าพนักงานส่งมอบสำเนาบันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ได้จากการตรวจค้น รวมทั้งจัดทำบันทึกแสดงเหตุที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือให้ไว้แก่ผู้ครอบครองสถานที่ที่ถูกตรวจค้น และริบรายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป ยังไม่เพียงพอที่จะเป็นการปกป้องคุ้มครองบุคคลจากการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้

3. หลักการค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นตามกฎหมายของต่างประเทศ

หลักการค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ศาลฎีกา
สหรัฐอเมริกาได้กำหนดหลักเกณฑ์เป็นบรรทัดฐานไว้เพื่อให้เจ้าพนักงานสามารถทำการค้นใน
ที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นได้เฉพาะกรณีที่เป็นการค้นฉุกเฉิน (Exigent circumstance search)
เท่านั้น ได้แก่

1. การค้นฉุกเฉินเพื่อป้องกันอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลในที่
รโหฐาน

2. การค้นฉุกเฉินเพื่อประโยชน์ในกระบวนการสืบสวนและสอบสวน ได้แก่

2.1 ค้นฉุกเฉินเพื่อป้องกันการโยกย้ายหรือทำลายพยานหลักฐาน

2.2 ค้นฉุกเฉินเพื่อป้องกันผู้กระทำความผิดหลบหนี ซึ่งแบ่งออกเป็น หลักการ
ไล่ติดตามโดยกระชั้นชิด(Search in hot pursuit) และหลักการไล่ติดตามโดยต่อเนื่อง (Search
in)

สำหรับการค้นฉุกเฉินของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 อนุมาตรา 4 นั้น คือการค้นฉุกเฉินเพื่อป้องกันการ
โยกย้ายหรือทำลายพยานหลักฐาน โดยจะต้องประกอบด้วยเงื่อนไขที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ

(1) เจ้าพนักงานจะต้องมีเหตุอันควรเชื่อ (Probable Cause) ว่ามีพยานหลักฐานที่
อาจจะถูกทำลายหรือถูกเคลื่อนย้ายอยู่ภายในที่รโหฐานนั้น โดยพิจารณาจากลักษณะของสถานที่
นั้น ๆ ว่ามีลักษณะเป็นสถานที่ที่จะพบพยานหลักฐานในการกระทำความผิดหรือไม่

(2) พยานหลักฐานนั้นต้องเป็นพยานหลักฐานในความผิดที่ร้ายแรงซึ่งได้สัดส่วนกับ
การใช้มาตรการค้นโดยไม่มีหมายหรือไม่ กล่าวคือ การค้นฉุกเฉินในความผิดเล็กน้อย
โดยเฉพาะความผิดที่ไม่มีโทษจำคุก จะกระทำมิได้

(3) เจ้าพนักงานมีเหตุอันควรเชื่อว่าพยานหลักฐานนั้นจะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสีย
ก่อนที่จะได้รับหมายค้นจากศาล หมายความว่า เจ้าพนักงานจะต้องสงสัยว่าบุคคลที่อยู่ในสถานที่
นั้นพยายามจะทำลายพยานหลักฐาน โดยเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการพยายามทำลาย
พยานหลักฐาน ได้แก่กรณีที่บุคคลที่อยู่ในสถานที่นั้น ได้ล่วงรู้แล้วว่าเจ้าพนักงานได้ตรวจพบ
การกระทำความผิดของพวกเขาแล้ว

สำหรับการพิจารณาว่ากรณีอย่างใดที่เชื่อได้ว่าผู้ต้องสงสัยได้ล่วงรู้ถึงการปฏิบัติงาน
ของเจ้าพนักงานและกำลังจะมีการโยกย้ายทำลายพยานหลักฐานนั้น อาจพิจารณาได้จากกรณีที่มี
เสียงตะโกนจากภายในบ้านหรือภายนอกบ้านว่าตำรวจมาหรือมีเหตุการณ์ที่แสดงถึงความซุกซม
วุ่นวาย มีเสียงเทของทิ้งลงชักโครก เป็นต้น

(4) ความฉุกเฉินเนื่องจากกำลังจะมีการโยกย้ายหรือทำลายพยานหลักฐานนี้ จะต้อง
ไม่ได้เกิดขึ้นจากการกระทำโดยเจตนาหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าพนักงานเอง

จะเห็นได้ว่าลักษณะพื้นฐานของเหตุที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานในการค้นที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา 92 อนุมาตรา 4 มีลักษณะใกล้เคียงกับหลักการค้นฉุกเงินในประเทศสหรัฐอเมริกา (Exigent circumstance search) อย่างยิ่ง

ส่วนหลักการค้นในเคหสถานโดยไม่มีหมายค้นของประเทศอังกฤษนั้น ไม่ปรากฏบทบัญญัติที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานทำการค้นโดยไม่มีหมายค้นในสถานที่ของบุคคลเพียงเพราะเหตุว่าเจ้าพนักงานเชื่อว่ากำลังจะมีการโยกย้ายหรือทำลายพยานหลักฐานก่อนที่จะขอหมายค้นจากศาลได้ มีเพียงการค้นเนื่องมาจากการจับกุมบุคคลเท่านั้น ซึ่งจะกระทำได้อต่อเมื่อมีเหตุผลเกี่ยวเนื่องกับการจับกุมผู้กระทำความผิดเป็นหลัก โดยกฎหมายได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานในการตรวจค้นสถานที่หากบุคคลนั้นถูกจับในความผิดอาญาร้ายแรง(indictable offence)เพื่อหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น ซึ่งสถานที่ที่เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจค้นได้แก่

1. สถานที่ที่บุคคลนั้นอยู่ในขณะถูกจับกุม
2. สถานที่ที่บุคคลนั้นเพิ่งเข้าไปในทันทีทันใดก่อนถูกจับกุม

ทั้งนี้การค้นสถานที่ดังกล่าวจะกระทำมิได้หากไม่ได้มีเหตุอันควรเชื่อ (reasonable grounds for believing)ว่าจะมีพยานหลักฐานดังกล่าวอยู่ในสถานที่นั้น โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

(1) การค้นที่รโหฐานที่ผู้ถูกจับกุมอยู่ในขณะจับกุมจะต้องเป็นการค้นสืบเนื่องจากการกระทำความผิดร้ายแรง

(2) เจ้าพนักงานเชื่อว่ามีสิ่งของที่ได้อมาจากการกระทำความผิด ใช้ในการกระทำความผิด หรือเป็นพยานหลักฐานสำคัญในความผิดอยู่ในสถานที่นั้น

(3) เจ้าพนักงานเชื่อว่าผู้ครอบครองสถานที่นั้นเป็นผู้ร่วมกระทำความผิด เป็นผู้ใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิด หรืออย่างน้อยที่สุดผู้ครอบครองสถานที่ได้ปฏิเสธการค้นโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรอย่างยิ่ง

ส่วนหลักการค้นในเคหสถานตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศเยอรมันซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการค้นที่รโหฐานไว้ โดยได้กำหนดให้เป็นอำนาจของผู้พิพากษาในการพิจารณาออกหมายค้นตามคำร้องขอของพนักงานอัยการหรือตำรวจเท่านั้น แต่หากเป็นกรณีฉุกเฉินหรือกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน (excigent circumstances) กฎหมายได้กำหนดยกเว้นหลักการออกหมายค้นโดยศาลไว้ โดยกำหนดให้พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานตำรวจสามารถดำเนินการออกหมายค้นได้เอง แต่ก็ต้องระบุเหตุผลไว้ด้วยว่า เหตุใดจึงไม่สามารถที่จะไปขอหมายค้นจากศาลได้ทันที โดยจะต้องมีความพยายามที่จะไปขอหมายค้นจากศาลแล้วด้วย ทั้งนี้เนื่องจากในทางคดีแล้วพนักงานอัยการจะเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีอาญาตั้งแต่ทราบว่ามีผู้กระทำความผิดเกิดขึ้นจนถึงการฟ้องร้องหรือไม่ฟ้องร้องผู้ต้องหา

ดังนั้นการค้นในที่รโหฐานของประเทศเยอรมันทุกกรณี จะต้องมีความหมายค้นเสมอ จะแตกต่างเพียงหากว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่ไม่อาจไปขอหมายค้นจากศาลได้ทัน พนักงานอัยการก็สามารถออกหมายค้นได้เองอยู่แล้ว ดังนั้นการค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นจึงไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศเยอรมันแต่อย่างใด

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นนั้น เป็นกรณีที่กฎหมายได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานเข้าไปดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานภายในที่รโหฐานของประชาชน อันเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ดังนั้นกฎหมายจึงต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการให้ชัดเจน โดยเฉพาะในกรณีที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 92 (4) กฎหมายได้ให้ดุลพินิจแก่เจ้าพนักงานเป็นอย่างมาก ในการพิจารณาถึงเหตุอันควรเชื่อว่าหากจะรอเพื่อไปขอหมายค้นจากศาลมาทำการตรวจค้น จะทำให้พยานหลักฐานถูกเคลื่อนย้ายหรือถูกทำลายไปเสียก่อน โดยเจ้าพนักงานสามารถใช้ดุลพินิจพิจารณาถึงเหตุดังกล่าวได้เอง จึงอาจเป็นช่องว่างให้เจ้าพนักงานใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายในการพิจารณาถึงเหตุอันควรเชื่อดังกล่าว ดังนั้นการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานจึงควรที่จะมีขอบเขตในการพิจารณาที่ชัดเจน ตรวจสอบได้และมีบรรทัดฐานในการพิจารณาเป็นแบบอย่างเดียวกัน มิใช่ปล่อยให้เป็นการใช้ดุลพินิจโดยลำพังของเจ้าพนักงานแต่ละคนแต่อย่างใด

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรมีการออกระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้น โดยมีการกำหนดกรอบในการพิจารณาถึงเหตุอันควรเชื่อไว้ เพื่อให้เจ้าพนักงานได้นำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาในการใช้ดุลพินิจตรวจค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้น อันเป็นบรรทัดฐานแบบเดียวกัน โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญและหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

(1) พิจารณาจากความร้ายแรงของความผิด ว่ามีความชั่วร้ายรุนแรงเพียงใด มีผลกระทบต่อประชาชนมากหรือน้อยเพียงใด โดยอาจพิจารณาจากอัตราโทษ เช่นคดีความผิดที่มีโทษประหารชีวิต ย่อมมีเหตุผลในเรื่องของความจำเป็นเร่งด่วนมากกว่าความผิดที่มีอัตราโทษเล็กน้อยๆ เช่นความผิดลหุโทษ

(2) พิจารณาจากลักษณะของพยานหลักฐานที่คาดว่าจะพบในที่รโหฐานว่ามีขนาดใหญ่เคลื่อนย้ายยาก หรือมีขนาดเล็กสามารถเคลื่อนย้ายหรือซุกซ่อนได้โดยง่ายหรือไม่ เช่น ท่อนซุงขนาดใหญ่ เหตุฉุกเฉินที่จะดำเนินการตรวจค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นย่อมมีน้อยกว่าพยานหลักฐานที่มีขนาดเล็ก เช่นเมทแอมเฟตามีน เป็นต้น

(3) พิจารณาจากความสะดวกหรือระยะทางในการเดินทางไปขอหมายค้นจากศาลว่าสามารถดำเนินการได้โดยง่ายหรือไม่

โดยอาจพิจารณาจากระยะทางระหว่างสถานที่เกิดเหตุ ที่ทำการของ พนักงานสอบสวน และที่ทำการของศาลที่อยู่ในเขตอำนาจ ว่ามีระยะทางหรือมีความสะดวกในการเดินทางมากน้อยเพียงใด

(4) พิจารณาจากช่วงเวลาที่เกิดการกระทำความผิด อันทำให้ต้องค้นค้นที่ในขณะนั้นเช่น หากว่าเหตุเกิดขึ้นในเวลาพลบค่ำหรือใกล้จะมืด พยานหลักฐานอาจถูกเคลื่อนย้ายหรือถูกทำลายได้โดยง่าย เป็นต้น

(5) พิจารณาจากพฤติการณ์แวดล้อมต่างๆ ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ต้องหา หรือบุคคลที่อยู่ภายในที่รโหฐานนี้ได้ล่วงรู้แล้วหรือไม่ว่า เจ้าพนักงานได้ตรวจพบการกระทำความผิดของพวกเขาแล้ว

2. ควรมีการกำหนดมาตรการในการควบคุมการการใช้ดุลพินิจค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นภายหลังการตรวจค้นเสร็จสิ้น

โดยอาจกำหนดให้ภายหลังจากที่ทำการตรวจค้น ให้เจ้าพนักงานรายงานเหตุผลในการใช้ดุลพินิจค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นไปยังพนักงานอัยการภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่การตรวจค้นเสร็จสิ้น ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจในเบื้องต้น เนื่องจากพนักงานอัยการคือผู้ที่ดำเนินการฟ้องคดียังศาล หากพนักงานอัยการเห็นว่าเจ้าพนักงานตำรวจมิได้ใช้ดุลพินิจตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พนักงานอัยการย่อมใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องคดีก็ได้

3. ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาคำร้องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

โดยควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการซึ่งมีความเป็นอิสระจากองค์กรบังคับใช้กฎหมายขึ้นมาเพื่อมีหน้าที่วินิจฉัยข้อร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน โดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อให้ข้อร้องเรียนได้รับการพิจารณาโดยเร่งด่วน โดยหากคณะกรรมการดังกล่าววินิจฉัยแล้วเห็นว่าข้อร้องเรียนไม่มีมูลก็ให้ยกคำร้อง แต่หากเห็นว่าข้อร้องเรียนมีมูลก็ให้เสนอแนะไปยังผู้บังคับบัญชาของเจ้าพนักงานที่ถูกกล่าวหาเพื่อลงโทษทางวินัยต่อไป โดยคณะกรรมการดังกล่าวจะต้องพิจารณาข้อร้องเรียนโดยเร่งด่วนเพื่อพิสูจน์ทราบและให้ความเป็นธรรมกับประชาชนโดยเร็ว ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องปรามเจ้าพนักงานอีกทางหนึ่งว่าหากใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจนอกเหนือจากหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว ก็ย่อมอาจถูกลงโทษทั้งทางอาญาและทางวินัยได้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2553). คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในชั้นตอนก่อนการพิจารณา. กรุงเทพฯ : จีระรัชการพิมพ์.
- คณิง ภาไชย. (2540). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณิต ฅ นคร. (2542). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช. (2545). คำอธิบายประมวลวิธีพิจารณาความอาญา(ภาค1-2). กรุงเทพฯ: อักษร.
- ประธาน วัฒนวานิชย์. (2555). กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย. ประมวลสารชุดวิชา การบริหารงานยุติธรรมเปรียบเทียบชั้นสูง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ณรงค์ ใจหาญ. (2555). หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. (2555). กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย สภาธรรมรัฐเยอรมนี. ประมวลสารชุดวิชา การบริหารงานยุติธรรมเปรียบเทียบชั้นสูง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุพจน์ สุโรจน์. (2555). กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของสหรัฐอเมริกา. ประมวลสารชุดวิชา การบริหารงานยุติธรรมเปรียบเทียบชั้นสูง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- หยุด แสงอุทัย. (2507).ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศึกษาคำพิพากษาของศาล. กรุงเทพฯ: แม่บ้านการเรือน.

บทความ

- ประธาน วัฒนพานิช. (2520, กันยายน-พฤศจิกายน) . “ระบบความยุติธรรมทางอาญา : แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการนิติธรรม.” วารสารนิติศาสตร์, 9, 2. หน้า 150-151.
- สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. (2549, พฤษภาคม – สิงหาคม) . “การค้น (Durchsuchung) ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน.” ดุลพาห, 53, 2. หน้า 194-207.
- อำนาจ เนตยสุภา. (2546, 33 มิถุนายน). “หลักเกณฑ์การจับและการค้นในประเทศไทย อังกฤษ”.วารสารนิติศาสตร์, 2. หน้า 395.

วิทยานิพนธ์

- ประภัสสร ประกอบแก้ว. (2554). การค้นคว้าที่รโหฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา : ศึกษาเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาและ
ประเทศอังกฤษ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตติ สายเชื้อ. (2549). พยานหลักฐานตามสมควรในการที่ศาลจะออกหมายค้น. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มโน ซอศรีสาคร. (2539). การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการจับ ตรวจค้น ยึด
โดยมิชอบ ศึกษาเฉพาะพยานวัตถุหรือพยานเอกสาร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต .
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภฤกษ์ ศุกรเสพย์. (2545). การค้นคว้าที่รโหฐานของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิต.
- เสริมสิริ ลีวานิชกุล. (2549). การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการค้น: ศึกษากรณี
พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รายงานการวิจัย

- ณรงค์ ใจหาญ, ประธาน วัฒนาวณิชย์. (2540). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง สิทธิ
ผู้ต้องหา จำเลย และผู้ต้องโทษในคดีอาญา. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
หน้า 22-23.
- เรวัต ฉ่ำเฉลิม และคณะ. (2551). งานวิจัย เรื่อง เหตุให้มีอำนาจจับและค้น. สำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกา.หน้า 44.
- สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2553). โครงการศึกษาวิจัย
เรื่องการค้นตัวบุคคล ศึกษาเปรียบเทียบกับนานาชาติ. สำนักงานอัยการ
สูงสุด. หน้า.103

กฎหมาย

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

- Larry J. Siegel. (2010). **Introduction to Criminal Justice**. 12th ed.
- M.D. A. Freeman. (1985). **The Police and Criminal Evidence Act 1984**. London : Sweet & Maxwell.
- Myron G. Hill, Jr, Howard M. Rossen and Wilton S. Sogg. (1982). **Criminal procedure. 4 th ed.** Minnesota. West Publishing Company.
- Vaughan Bevan and Ken Lidstone. (1991). **The Investigation of crime a guide to Police Powers**. London: Butterworths.

ARTICLES

- Aminie Woolworth. (2006, summer). **The Good Faith Exception: What is it Good for? “The Michigan Supreme Court Overturns Twenty Years of Precedent Holding it was Worth “Absolutely Nothing”**. U. Det. Mercy L. Rev.
- The Alameda County District Attorney’s Office. (2005, winter). **Search Incident to Arrest**. Point of view, volume 36, Number 2.
- _____. (2010, winter). **Exigent Circumstances**. Point of view, volume 38, Number 1.